HAŞR

Türevleriyle birlikte 40'a yakın yerde geçen haşr, insan veya hayvan topluluğunun, yerleştiği mekândan alınıp savaşmak veya hesap vermek üzere başka bir yere nakledilmesi veya sürülmesidir. (Hayvanlarla ilgili kullanımı için, bk. Nemi, 17; Tekvîr, 5; Haşr, 2; Sâd, 19)

Kur'an'ın 59. suresine de ad olan bu kavram daha çok son hesap günü, kıyamet günü anlamında kullanılmaktadır. Bu anlama gelmek üzere ba's günü (diriliş günü) ve neşr günü (kabirlerden çıkıp yayılma günü) deyimleri de kullanılır. Kıyamet ve son hesap gününe, yine haşr kelimesinden türetilen mahşer deyimi de ad olmuştur.

Haşir kavramının din açısından yerini ve değerini, Türk müfessir Ömer Rıza Doğrul'un *Tanrı Buyruğu* adlı Kur'an mealine yazdığı girişten kısa bir bölümle aktaralım;

"Haşir ve neşir itikadının ruhu, Allah'a dönüş ve bütün hareketlerden hesap vermektir. Bu inancın bize bellettiği hakikat, insanın bu varlık âleminden ayrıldığı zaman bir beka âlemine kavuştuğudur ve bu kavuşmanın mahiyetini bizim anlamamıza imkân yoktur. O yeni yaratışta cismin yerini ne tutacak? Alemlerin gölgeleri ve yankıları mı? Yani ruhlara, amelleri yaşatan yeni bir kılık mı verilecek? Yoksa ona bizim tasavvur ve idrakimizden üstün bambaşka bir varlık mı sağlanacaktır? Bütün bunlar, sonunda Allah'a dönüleceği, O'na kavuşulacağı inancı yanında küçülür ve bir kıymet arzetmekten uzak kalır. Esas mesele, her insanın sorumlu olduğunu ve hesap gününde bütün amellerinin hesabını vereceğini bilerek yaşaması, ebedî hayat için ona göre hazırlanmasıdır. Bu hesap dünyada başlar ve ahirette toptan görülür."